

Za divokými koňmi Převalského a bojovnicí Vlastou na Děvín

GPS souřadnice: 50.0584225, 14.3893739

Praktické informace

Délka trasy: 4 km

Obtížnost: Lehká cesta vedoucí z Radlické nejprve do mírného kopečka, pak po rovince a v závěru na Zlíčov lehce z kopce. Pejsky můžete vzít s sebou. Procházku lze absolvovat v kterémkoli ročním období. V zimě si ale obujte pevné neklouzavé boty, do kopce to může malinko ujíždět.

Možnost občerstvení: Doporučujeme vzít si občerstvení s sebou. Jídlo a pití koupíte pouze na začátku trasy na metru Radlická a na Zlíčově u tramvaje.

Parkování: U metra Radlická je placené parkoviště. Doporučujeme však dojet na začátek trasy metrem a potom se ze Zlíchova dostat tramvají domů, jak potřebujete.

Jak dojedete: Na začátek trasy se dopravíte metrem B na Radlickou. Konec výletu je na Zlíčově na trase tramvají č. 5, 12,15, 20, jednu stanici od stanice metra B Smíchovské nádraží.

www.idos.cz

Turistická mapa: [Odkaz na mapy.cz](#)

Popis výletu - Legenda pro rodiče

Milí cestovatelé,

Praha 5 je tepající moderní městská část, ale je tady také spousta zelených oáz, které zchvácenému Pražanovi umožní zažít město bez stresu, hluku a smogu. Jednou z nich jsou Dívčí hrady, které jistě znáte z pověstí Aloise Jirásky. Okouzlí vás nejen nádherným výhledem na Prahu. Na planině pod nimi můžete nově obdivovat vzácné koně Převalského. Cestou potkáte studánku, známou vodárenskou věž, zkameněliny, ... Budou vás doprovázet ořešáky, špendlíky, třešně i švestky, takže pokud na výlet vyrazíte třeba v září, hlady určitě nepadnete. :)

Vyluštěnou tajenku můžete po výletě přinést do Vzdělávacího a informačního centra Prahy 5 ve Štefánikově ulici, kde za ni dostanete drobný dárek. Právě Městská část Praha 5 a Centrum sociální a ošetrovatelské pomoci (CSOP) si pro vás u naší společnosti Velká dobrodružství tento výlet objednaly.

Dopis dětem

Vaše procházka začíná u metra. Konkrétně ve stanici Radlická na trase B.

„Na povrchu“ nejprve zkuste hned u točny tramvaje najít **kapli sv. Jana Nepomuckého**. Právě u ní na vás čeká první dnešní otázka.

Drobná stavba je obklopena krásnými stromy. Poznáte, který je který? Jeden je jasný – souvisí s Velikonocemi. Druhý, co má listy maličko připomínající javor, je platan.

Platany jsou mimořádně zajímavé, mají neobvyklou barvu i strukturu kůry. V městských parcích i alejích podél silnic se objevují stále častěji. Jsou totiž odolné vůči znečištění ovzduší. Obrovský strom s velmi rozložitou korunou dorůstá až do výšky 45 metrů a dožívá se až několika set let. Listy se podobají javorovým, jsou ale silnější. Platany také kvetou, i když hodně nenápadně. Květy jsou kulaté, později se z nich stanou ježaté pichlavé kuličky. Kůra je pestrá. Skládá se ze zelenožlutých, bělomodrých a hnědých plátů. Borcka se neustále odlupuje. Kmen se díky tomu malebně skvrnitě vybarvuje. Hrají na něm odstíny šedé, zelené, krémové a hnědé. Nejvíce platanů pohromadě viděla autorka tohoto textu v italském Římě. Tam jsou jich tisíce...

Doplňovačka

Vaše procházka začíná u metra. Konkrétně ve stanici Radlická na trase B.

„Na povrchu“ nejprve zkuste hned u točny tramvaje najít **kapli sv. Jana Nepomuckého**. Právě u ní na vás čeká první dnešní otázka.

Drobná stavba je obklopena krásnými stromy. Poznáte, který je který? Jeden je jasný – souvisí s Velikonocemi. Druhý, co má listy maličko připomínající javor, je platan.

Platany jsou mimořádně zajímavé, mají neobvyklou barvu i strukturu kůry. V městských parcích i alejích podél silnic se objevují stále častěji. Jsou totiž odolné vůči znečištění ovzduší. Obrovský strom s velmi rozložitou korunou dorůstá až do výšky 45 metrů a dožívá se až několika set let. Listy se podobají javorovým, jsou ale silnější. Platany také kvetou, i když hodně nenápadně. Květy jsou kulaté, později se z nich stanou ježaté pichlavé kuličky. Kůra je pestrá. Skládá se ze zelenožlutých, bělomodrých a hnědých plátů. Borka se neustále odlupuje. Kmen se díky tomu malebně skvrnitě vybarvuje. Hrají na něm odstíny šedé, zelené, krémové a hnědé. Nejvíce platanů pohromadě viděla autorka tohoto textu v italském Římě. Tam jsou jich tisíce...

Přicházíte ke kapli. Nad vchodem je kamenný erb. Vidíte na něm orlici, lva, lukostřelce a také dvě hvězdy.

1. Kolik mají hvězdy dohromady cípů?

Kaple původně stávala na návsi samostatné obce Radlice. Ves má bohatou historii, nejstarší zmínka, která o ní byla objevena, je z roku 1283. Právě v tom roce mladý král Václav II. věnoval obec své chůvě, což muselo být úředně zaznamenáno, aby o nabytý majetek nepřišla. (Nejspíš musel být Vašík pěkné kvítko, když se rozhodl vynahradiť chůvě výchovné galeje tak velkorysým darem.) V pozdější době obec vlastnily dominikánky od sv. Anny na Starém Městě.

Současná kaple je jednoduchá barokní stavba obdélníkového půdorysu s věžičkou nad východní částí a prostým vstupním portálem. Tato kaple zde byla postavena v roce 1722, opravena byla na počátku 21. století. Stejně jako barokní socha sv. Jana Nepomuckého, která stojí západně od vstupu. Jak se vám líbí?

Vidíte maličkou plastiku? Ze žuly a bronzu ji roku 1988 vytvořil malíř a sochař Zdeněk Hošek. Vyjadřuje vztah přírody a techniky. Než jsme si vysvětlili přečetli, trochu jsme tápali...

Víte, z čeho je slit bronz? Z mědi a cínu. Na chemické značky se ptát nebudeme. Nechceme vás trápit, i od naší maturity uběhlo už několik desetiletí. :)

Vzpomenete si, kdo byl Jan Nepomucký?

Jan Nepomucký, původně Jan z Pomuku, žil v době krále Václava IV. Díky pilnému studiu a snaze to dotáhl až na generálního vikáře. Do Janova osudu krutě zasáhly velké spory mezi králem a arcibiskupem Janem z Jenštejna. Když Jenštejn překazil královy plány na vytvoření nového biskupství v západních Čechách, panovník se rozhodl provinilce krutě ztrestat. Nejen arcibiskupa, ale i všechny jeho podřízené. Arcibiskup uprchl, Jan z Pomuku a někteří další skončili na mučidlech. Jan mučení nepřežil. Katovi pomocníci ho mrtvého svrhli z Karlova mostu do Vltavy. Dodnes je tam označeno místo, kde se tak stalo. Na kamenném zábradlí je křížek a u něj většinou fronty. Kdo se ho dotkne, tomu se prý splní přání...

Rok po Janově smrti nastalo mimořádné sucho, což lidé považovali za boží trest. Navíc některé církevní kruhy ve snaze krále ještě více očernit začaly šířit zvěsti o Janově statečnosti. Prý jako zpovědník královny nevyzradil její zpovědní tajemství, a proto musel zemřít. Víra v Janovy nadpřirozené schopnosti byla dovršena po třech staletích. Po otevření světcova hrobu z lebky samovolně cosi vypadlo. Všichni se domnívali, že jde o jazyk – symbol faktu, že Jan ve věci královniny zpovědi držel jazyk za zuby. Záhadu vědci rozřešili v roce 1973. Dokázali, že načervenalá tkáň není jazyk, nýbrž část mozku se sraženou krví. Proč se ale rozhodla lebku opustit, stejně nikdo neví...

Záležitosti kolem Janova mlčení se v jednom ze svých epigramů věnoval Karel Havlíček Borovský. Napsal: *Svatý Jene z Nepomuku, drž nad námi svoji ruku, ať nám Bůh dá, co dal tobě, by náš jazyk neshnil v hrobě. Dokážete se epigram*

naučit do konce výletu nazpaměť? Pokud ho už znáte, máte to snazší. Stačí lehce oprášit...

Pomalou kráčíte směrem k metru. Projdete kolem další plastiky. Copak vám připomíná? A podchodem, nad kterým je cedule se směrovkou k plaveckému bazénu. Vy se však hned otočíte doprava a po schodech vystoupáte až do Kutvirtovy ulice. Přejdete ji a po schodech či klikatém chodníčku se vydáte vzhůru doprava.

Pod vámi je zajímavý plot pomalovaný graffiti. Vidíte zvíře, které je kombinací nosorožce a zřejmě... Že by koaly a tukana? :)

Ulicí **Výmolvou** se nyní vydejte do mírného kopečku kolem školy až ke kolejím. Tady už se doprava i provoz naprosto zklidní a budete si připadat jako na venkově.

Jak už jsme se zmínili, po několik století patřily Radlice s přestávkami staroměstskému klášteru sv. Anny. Dokud nebyl klášter roku 1785 zrušen. Poté připadly Schwarzenberkům. Již ve středověku zde byly vysazeny vinice a chmelnice. V průběhu 19. století v Radlicích vzniklo několik průmyslových závodů: mlékárna, cihelna, vápenka a další. Malou vesnicí byly až do roku 1922, kdy se staly okrajovou čtvrtí hlavního města Prahy. Na začátku 80. let došlo k velkým změnám. Do té doby se v Radlicích stavěly jen rodinné domy. Budování metra si vynutilo přestavbu. Staré Radlice byly zbořeny a na jejich místě vyrostly autobusový terminál a plavecký bazén. Ze starých Radlic zbyla pouze kaplička sv. Jana Nepomuckého, kde jsme již byli, a **radlický hřbitov** ležící směrem na Dívčí hrady.

Cesta lemovaná ořechy nás dovede ke krásné studánce.

Ořešáků dnes potkáte hodně. Ořešák královský je mohutný rozložitý strom dorůstající výšky až 40 m a dožívající se až 200 let. Zdravý strom v plném růstu dokáže za rok vyprodukovat až 50 kg jedlých vlašských ořechů. To by bylo vánočního cukroví! :)

Věděli jste, že se ořechové dřevo pro svou odolnost, lesk a třept používá při výrobě podlah, hudebních nástrojů, nábytku a pažeb pušek? Ořechy podle tvrdosti skořápky dělíme na papírky, polopapírky (neplést s podpapírky!) a kameňáky. Listy stromu hojí rány, zastavují krvácení. Mají antifungální, tedy protihoubové účinky, působí proti parazitům, ulevují od bolesti, používají se k léčbě parodontózy a kožních chorob. Dobré jsou také na potlačování a léčení úplavice.

To je dobré vědět, pokud jste se ze studánky napili. Což nedoporučujeme. :)

Kromě vlašáků a lískových oříšků lze v obchodech sehnat i jiné druhy ořechů, které u nás nerostou. Třeba ty, které jsou uvnitř nazelenalé, pocházejí z Asie a dělá se z nich mimo jiné zmrzlina.

2. Jak se jmenuje exotický druh ořechu?

Studánka Pod Děvínem byla ještě v roce 2008 zpustlá, zanedbaná a bezvodá. V roce 2012 prošla obnovou a zase vypadá k světu. To je dobře!

Přicházíte k místnímu hřbitovu. Byl založen v roce 1896. Má trojúhelníkový tvar a rozlohu 0,37 ha. Pokud chcete, nakoukněte. Pokud ne, pokračujte podél zdi dále.

Pěšina vás vyvede na pahorkatinu na Prahou. Nalevo vidíte **vodárenskou věž Děvín**.

Její historie se píše teprve od doby poměrně nedávné. Při plánování a stavbě vodárenského systému napojeného na vodní zdroj Želivka bylo využito vyšší polohy vodojemů v Jesenici. Pitná voda je pomocí shybky pod Vltavou gravitačně dopravována na její levý břeh. Děvín však na rozdíl od klasických vodárenských věží neslouží k akumulaci pitné vody, ale k tlumení tlakových rázů, které vznikají na přírodním řadu želivské vody z jesenického vodojemu. Projekt věže byl počátkem sedmdesátých let minulého století zadán libereckému národnímu podniku Stavoprojekt. Pracovala na něm projekční kancelář vedená proslulým Ing. arch. Karlem Hubáčkem, autorem oceňované věže na Ještědu, jejíž tvar připomíná kosmickou raketu, a Ing. Zdeňkem Patermannem. Vzniklo několik verzí architektonického řešení. Nakonec byla k realizaci zvolena stavebně nejjednodušší varianta. Stavba probíhala v letech 1976 až 1977 a byla poznamenána všemi neduhy reálného socialismu. Dnes se zdá neuvěřitelné, že jeden ze tří dodavatelů – Vítkovické železářny Klementa Gottwalda – odmítl dodat požadovaný stavební materiál, protože plnil důležitější zakázky pro tehdejší Sovětský svaz. Teprve reálná hrozba, že rozestavěná sídliště na jihozápadním okraji Prahy zůstanou bez pitné vody, přiměla stranické a vládní činitele k akci. Potřebné tuny ocele byly převezeny na stavbu věže. (Jak to soudruzi vysvětlili sovětským soudruhům, nevíme.) Věž tvoří tři ocelové válce o průměru 1800 mm postavené do trojúhelníku. Jsou opláštěné modrým a žlutým plechem, skleněné panely chrání vnitřní schodiště.

Od ocele se vrátíme k přírodě. Ještě nedávno byla velká část rozsáhlé plochy Dívčích hradů v pražských Jinonicích využívána k pěstebním účelům. Rostlo tu obilí, řepka. Od pondělí 19. 4. 2021 se dvacetihektarový prostor stal domovem čtyř klisen koně Převalského. Za chvíli je uvidíte.

Míjíte centrum volnočasových aktivit – Betynkaland. Ve znaku má jednoho mořského živočicha.

3. Jak se jmenuje hlavonožec?

(pokud je ve slově písmeno CH, napište ho do jednoho políčka)

Nyní už vidíte ohradu a dřevěnou stavbu. Jste u koní Převalského.

Smyslem vypuštění kopytníků bylo oživit historickou lokalitu. Koně spásají travní porost, čímž by se měla obnovit původní společenstva rostlin a živočichů. Prvními obyvatelkami Dívčích hradů jsou klisny Khamiina, Xicara, Lana a Gruhne. Jejich výběr proběhl tak, aby budoucí skupina koní Převalského, kteří se klisnám teprve narodí, byla geneticky co nejpestřejší. Návštěvníci mohou slečny Převalského sledovat ze tří vyhlídek s bezbariérovým přístupem. Jedna je vyvýšená, a poskytuje tedy nejen ojedinělý pohled na koně, ale také na panorama Prahy.

Ohrada je monitorována pracovníky zoo i kamerovým systémem. Navíc je uvnitř elektrický ohradník, který koním brání přiblížit se k plotu. **Prosíme, nekrmte koně**, mohli byste jim ublížit!

Vidíte koníky?

Podél ohrady pokračujte rovně. Letmo se podívejte doleva, zhruba o 100 metrů níže vede pěšinka, po které asi za půl hodiny postrádujete na Zlíchov. Zatím ale nechte pěšinu pěšinou a vylezte na vyhlídkovou plošinu. Přečtěte si popisky klisen. Najděte tu, která je druhá nejdominantnější a narodila se v Belgii.

4. Jak se jmenuje klisna?

Pražská zoologická zahrada je známá svým záchranným programem **koní Převalského**. Z chovného stáda putují letecky i do své původní domoviny v Mongolsku. Za deset let transportů jich zoo přepravila 34.

K typickým znakům těchto divokých koní patří vztyčená hřívá (všichni ostatní domácí i zdivočelí koně mají hřívou dlouhou a polehlou), krátké žíně vyrůstající po stranách kořene ocasu, tmavý pruh na hřbetě, mohutná klabonosá hlava s bílým polem kolem nozder a náznak příčného pruhování nohou. V létě jsou koně světle skořicoví, na zimu jim narůstá hustá světlá srst.

Kůň Převalského – poslední žijící divoký kůň – je tvorem dokonale přizpůsobeným životu v náročných podmínkách středoasijských stepí. Jeho domovem je drsný kraj, kde roste jen sporá vegetace. V létě koně bičují prašné bouře, teploty se často blíží ke 40 °C a v zimě pro změnu klesají pod -40 °C. Základním typem stáda je u koní Převalského harém. Tedy pět až pětadvacet dam s hříbaty a jediným dospělým hřebcem. Mladí hřebecci smějí s rodným stádem zůstat jen asi do dvou let. Jakmile se octnou na prahu dospělosti, vedoucí hřbec je vyžene. Po odchodu z rodného stáda se mladíci spojují s jinými hřebci svého věku do tzv. mládeneckých skupin, ve kterých žijí do doby, než získají vlastní harém. Klisny rodí každé jaro jediné hříbě, které při narození váží kolem třiceti kilogramů. Již pár hodin po porodu dokáže chodit a následovat matku. Již za několik málo týdnů začíná ochutnávat trávu. Dospělosti však dosáhne až ve dvou letech.

Pražská zoo chová koně Převalského od roku 1932. První mládě se narodilo o dva roky později. Do současnosti jich v Praze spatřilo světlo světa 230. Naše zoo sehrála stěžejní roli při záchraně koní Převalského před vyhynutím. Zdejší chov byl jeden z pouhých dvou, které se na světě po 2. světové válce zachovaly. Druhé chovné stádo se nacházelo v Mnichově. Bylo zřejmé, že bez cílené spolupráce by se nepodařilo zabránit příbuzenské plemenitbě a jejím škodlivým následkům. V roce 1959 se proto konalo první mezinárodní sympozium na záchranu koní Převalského, na němž byla ZOO Praha – již tehdy dosahující značných chovatelských úspěchů – pověřena vedením mezinárodní plemenné knihy. Spravuje ji dodnes.

Od ohradníku nyní pokračujte rovně mezi lesními školkami až k místu s cedulí *Prokopské údolí*. Za cedulí jsou kůly. Prosmýkněte se mezi nimi, abyste se pokochali krásnými výhledy na Barrandov, Modřany a Chuchli. Krása, že? A jak tady voní mateřídouška...

*Zemřela matka a do hrobu dána,
sirotky po ní zůstaly;
i přicházely každičké ráno
a matičku svou hledaly.*

*I zželelo se matce milých dítek;
duše její se vrátila
a vtělila se v drobnolistý kvítek,
jímž mohylu svou pokryla.*

*Poznaly dítky matičku po dechu,
poznaly ji a plesaly;
a prostý kvítek, v něm majíc útěchu,
mateří-douškou nazvaly.*

*Mateří-douško vlasti naší milé,
vy prosté naše pověsti!
Natrhal jsem tě na dávné mohyle -
komu mám tebe přinéstí?*

Kdo pozná autora a název básně? Je to Karel Jaromír Erben a jeho báseň Kytice. Kde si ji přečtete, až na vás přijde poetická chvílka? Ve stejnojmenné sbírce.

Opuštěný lom Bílá skála, který leží východně od železniční trati, byl patrně jedním z prvních míst, kde známý paleontolog Joachim Barrande sbíral zkameněliny. Později se tato lokalita stala tradičním nalezištěm fosilií. Část lomu byla koncem 60. let 19. století zavezena kvůli stavbě buštěhradské železnice. Ta bývá také někdy označována jako jediná horská železnice Prahy nebo Pražský Semmering. Byla postavena během pouhých dvou let, a to včetně dvou 22 m a 25 m vysokých viaduktů (chráněných technických památek). Na devítikilometrovém úseku překonává výškový rozdíl 180 metrů. Vidíte ji?

O zkamenělinách, Joachimovi, ale také Jaroslavu Foglarovi jsou další výlety s tajenkou, které vedou touto oblastí.

Na konci kopce nejprve klesáte a pak po velkých dřevěných schodech stoupáte až na **Děvín**. Zde stál stejnojmenný hrad postavený zřejmě ve 14. století Štěpánem z Tetína. Ještě v tomtéž století hrad pravděpodobně zpusťl. Na jeho místě dnes naleznete obrysy staveb a hradeb. Děvín stál na kraji planiny, z boku byl chráněný roklí. Měl obdélníkovou dvoudílnou blokovou dispozici. Vnější čtvercové opevnění bylo na otevřené severní straně chráněno okrouhlými baštami (či věžemi). Jádro hradu bylo v severozápadním nároží, na jihu stála obytná věž. Postaven byl z místního vápence, při povrchovém průzkumu byly objeveny zlomky prejzů, které kryly střechu.

Vzpomenete si, kdo žil podle pověsti na Děvíně? Proti komu bojoval? Poradí vám Alois Jirásek. :)

Po smrti kněžny Libuše ztratily ženy své někdejší postavení. Některé se s tím nechtěly smířit, rozhodně se nehodlaly podřídit mužům. Do čela žen se postavila Vlasta, která dříve patřila k Libušině družině. Společně vybudovaly své sídlo na levém břehu Vltavy. Hrad pojmenovaly Děvín. Muži do něj neměli přístup. Ženy se tu cvičily v bojovém umění. Používaly zbraně nejen „chladné“, ale i „ženské“. Svě zvědy měly i mezi ženami, které zůstaly u rodin. Dařilo se jim tak nad muži s převahou vítězit a jejich vojsko se rozrůstalo. Jednoho dne vyslal kníže Přemysl svého druha Ctirada urovnat jakýsi spor. Vlasta se o cestě dozvěděla a připravila lest. Vybrala nejkrásnější z dívek, nechala ji svázat a společně se džbánem medoviny zanechat v lese. Když Ctirad se svou družinou domnělou nešťastnici osvobodil, dívka se mu odvěčila po svém, respektive v duchu ženského hnutí. Nalévala mužům medoviny, dokud opilostí nepadli. Odporu neschopné reky pobila dívčí družina. Ctirada bojovnice zajaly a umučily na Děvíně.

To byla pro Přemysla poslední kapka. Při každé příležitosti útočil na dívky z Vlastiny družiny, až se ona sama rozhodla zaútočit na samotný Vyšehrad. Tehdy však už Přemysl shromáždil početné a dobře vyzbrojené vojsko, kterému se dívky nakonec podařilo přemoci. Zahynula Vlasta, která se v bojové zuřivosti příliš vzdálila od svých spolubojovnic. Smrt v boji našla i svůdnice, kterou zabil Ctiradův syn. Děvín muži zapálili a srovnali se zemí.

5. Jak se jmenovala krásná dívka?

Nyní vás čeká krásná cesta po vrcholu a poté (zhruba na úrovni dřevěné stavby u koní) sestup. Cesta zde není nijak

vyznačena, ale v podstatě se nemůžete splést. Každá z pěšinek vás svede do údolí. Ideální by bylo, aby to nebyla pěšinka do Hlubočep, ale na Zlíchov.

Zkuste se tedy z Děvína vydat po planině o pár stovek metrů zpátky. Nacházíte se nad **přírodním parkem Ctirad**, který leží severně od Buštěhradské skály a jižně od školy v Praze 5 - Hlubočepy, v blízkosti střední části Hlubočepské ulice. Zdejší vápencové skály jsou rovněž bohatým nalezištěm řady druhů fosilních organismů popsanych v pracích z dob J. Barranda. V břidličných vložkách „spí“ zkamenělí trilobiti a různí hlavonožci.

Na přirozených slunných skalnatých východně orientovaných svazích roste vegetace plná česneku horského a rozchodníku bílého. Rozchodník bílý je nízký, dorůstá do výšky jen 10 cm. Drobné válcovité listy vytvářejí přízemní koberce, ze kterých v červnu a červenci raší stonky s drobnými bílými květy. Vidíte nějaké?

Co říkáte na výhledy? Kdo vidí Vyšehrad? Odsud vysílal Přemysl Oráč své vojsko...

Vidíte kostelík pod sebou? To je Zlíchov a přímo u něj je tramvajová zastávka. Tak vzhůru ke kostelíku!

Pod bájným hradem Děvín byla kdysi založena osada Zlíchov. Proti Děvínu na vrchu sv. Štěpána, na místě, kam podle pověsti doskočil z Vyšehradu Horymír na hřbetě věrného Šemíka, byla vystavěna kaple, která náležela českému králi.

Farní kostel sv. Filipa a Jakuba se malebně tyčí uprostřed zrušeného hřbitova na vápencové skále. Od ostatních skal je oddělena hlubokým zářezem silnice, zřízené již roku 1742. Na silnici mezi Zlíchovem a Chuchlí bylo na takzvaném Křenkově roku 1742 vystaveno skladiště prachu velmi podobné kapli. Roku 1902 bylo upraveno a vznikla z něj kaple *Bolestné P. Marie*.

Dojdeme k ní asi za 20 minut. Zatím pokračujte po hřebeni a pak pomalu začněte klesat. Pozor, na kamení to může klouzat.

Předmětem ochrany je i zdejší skalní a stepní vegetace. Tvoří ji náhradní společenstva skal a strmých strání s druhy charakteristickými pro vápencový podklad. V prostoru dnešní přírodní památky Ctirad bývaly jen louky a pastviny. Když se však přestaly kosit a vypásat, začaly postupně zarůstat náletovými křovinami, zejména trnkami a šípky. Bylo nutné začít je pravidelně odstraňovat vyřezáváním. Pomáhá i každoroční krátkodobá řízená pastva stádem ovcí a koz. Část křovin se ale ponechává pro hnízdění ptáků a jako úkryt drobné zvěře. Zdejší les byl vysazen teprve začátkem sedmdesátých let minulého století, a proto má jen chudé bylinné patro.

V údolí pod vámi teče nejznámější česká řeka. Symfonickou báseň o ní napsal jeden český skladatel.

6. Jak se jmenuje křestním jménem?

(pokud je ve slově písmeno CH, napište ho do jednoho políčka)

Pomaloukle se k málo frekventované asfaltce a viaduktu. Ten podejděte a držte se chodníku napravo. Z něj prudce odbočte doprava do ulice **Nový Zlíchov**. Dojdete až ke školce Děvínek. Pokud se tak stalo, máte vyhráno. Už se neztratíte. :)

Nyní půjdete stále rovně za nosem podél kolejí. Minete cedulku *Ctirad* i sošku dívky, projdete kolem plotu pod střední uměleckou školou, vstoupíte po pěšince do míst označených nápisem NA VLASTNÍ NEBEZPEČÍ a za dětským hřištěm sejdete k asfaltce, která vás pod dalším viaduktem odvede přímo na tramvaj.

Tady se můžete podívat do tajenky. Copak z ní na vás asi „bliká“?

Ani to nebylo těžké uhodnout, že? Kdo věděl po prvních třech písmenech? :)

Doufáme, že jste se dozvěděli nové a zajímavé informace o přírodě a zajímavých památkách Prahy 5. Hlavně ale doufáme, že se vám výlet líbil. Nezapomeňte, že si za vyplněnou tajenku můžete vyzvednout drobný dárek, a to v Informačním centru Prahy 5 ve Štefánikově ulici 249/30 Centrum sociální a ošetrovatelské pomoci a MČ Praha 5 si pro vás vymyslely také dalších pět výletů. I ty najdete na www.veldo.cz. Těšíme se, že se na nich s vámi brzy setkáme. Tak zase někdy na shledanou!

Informační středisko, Štefánikova 236/13, 246/15

DNY ÚŘEDNÍ HODINY

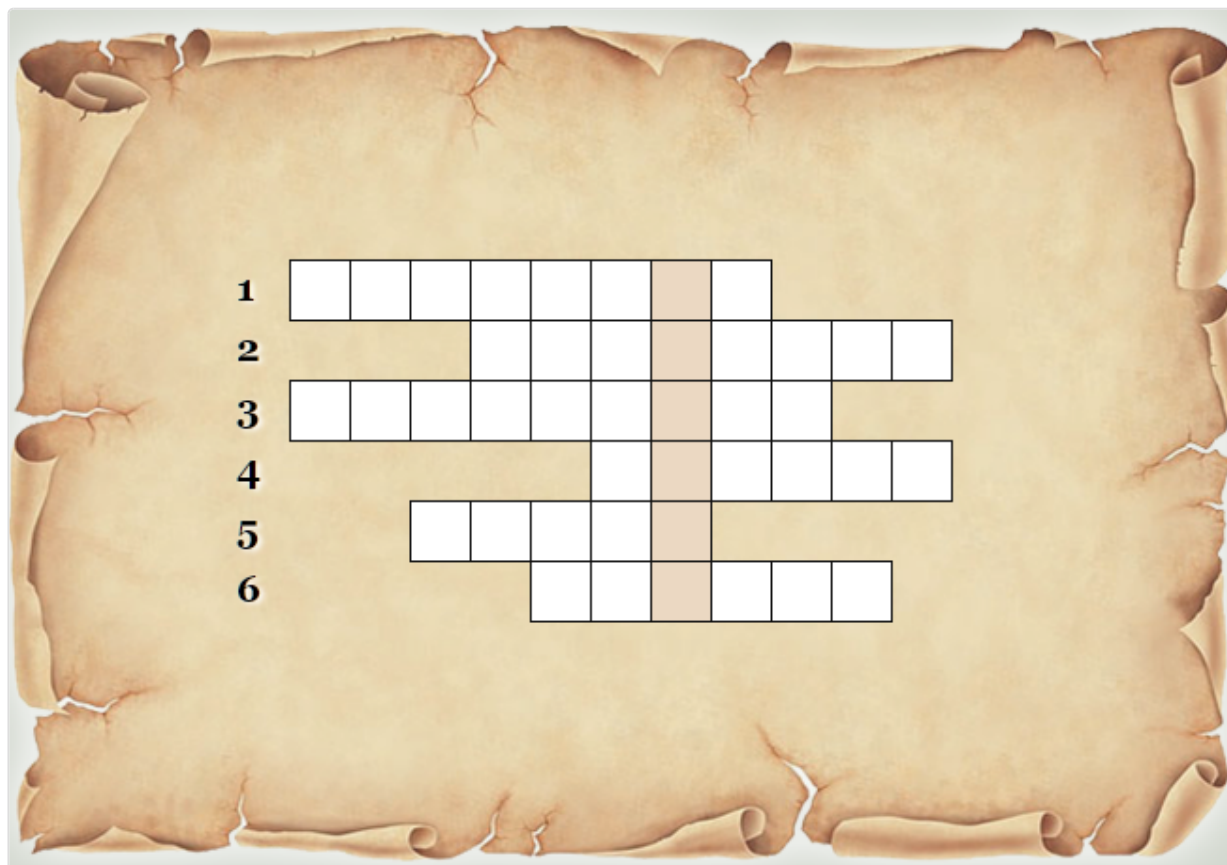
Pondělí	8:00 – 18:00
Středa	8:00 – 18:00
Úterý a čtvrtek	8:00 – 16:00
Pátek	8:00 – 14:00

V povídání byly mj. použity texty z webu www.zoopraha.cz, portalzp.praha.eu, za které děkujeme.

Otázky k tajence

---

1. Kolik mají hvězdy dohromady cípů?
2. Jak se jmenuje exotický druh ořechu?
3. Jak se jmenuje hlavonožec?
4. Jak se jmenuje klisna?
5. Jak se jmenovala krásná dívka?
6. Jak se jmenuje křestním jménem?

A co můžete vyhrát?

Tajenku pošlete na e-mail veldo@veldo.cz. Můžete ji také poslat ve zprávě na náš Facebook "Velká dobrodružství". Každý měsíc vylosujeme jednoho z výletníků, kterému pošleme našeho **Lumpardíka z podhradí**. Vždy připojte celé jméno, adresu a také kód výletu.

